

Kasvatus- ja opetuslautakunta

24.9.2024

327-2024

Päätös: Turun kasvatus- ja opetuslautakunnan suomenkielinen jaosto, 30.05.2024 § 32
Dnro: 1007/03.04.04.10/2024
Valittaja: Suomalais-venäläisten luokkien kannatusyhdistys ry

Valitus

Turun hallinto-oikeus on osoittanut Turun kasvatus- ja opetuslautakunnan suomenkieliselle jaostolle (jäljempänä jaosto) suomalais-venäläisten luokkien kannatusyhdistys ry:n (jäljempänä yhdistys) laatiman valituksen koskien jaoston päätöstä § 32 30.05.2024 (jäljempänä päätös). Päätöksellä jaosto on hylännyt yhdistyksen laatiman oikaisuvaatimuksen koskien Puolalan koulun suomalais-venäläisen kieliluokan lakkauttamispäätöstä § 14 29.2.2024 (jäljempänä lakkauttamispäätös).

Yhdistyksen mukaan lakkauttamispäätös on tehty virheellisessä menettelyssä ja se on tapahtunut Turun kaupungin (jäljempänä kaupunki) hallintosäännön ja hallintolain vastaisesti. Yhdistys katsoo lakkauttamispäätöksen loukkaavan hallintolain (2003/434) 6 §:n mukaisia hyvän hallinnon periaatteita ja hallintolain 7 §:n mukaista viranomaisen velvoitetta tiedottaa toiminnastaan ja palveluistaan. Lisäksi yhdistys toteaa menettelyn olleen vastoin perusopetuslain (1998/628) säännöksiä. Tältä osin menettelyn lainvastaisuus jää osittain epäselväksi. Perusopetuslain 9 § koskee opetuksen laajuutta ja perusopetuslain 48 §:llä viitataan ensisijaisesti perusopetuslain täytäntöönpanoon.

Menettely vastoin hallintolain 6 §:ä ja hallintolain 7 §:ä

Hallintolain 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Mahdollisuudesta lakkauttaa suomalais-venäläisen kieliluokan toiminta on pidetty Puolalan koululla keskustelutilaisuus 12.10.2023. Paikalla ovat olleet opetus- ja kasvatusjohtaja Timo Jalonen, palvelualuejohtaja Tommi Tuominen ja Puolalan koulun rehtorit Tuomas Nousiainen ja Kaisu Mäki-Tokila, sekä apulaispormestari Piia Elo. Keskustelutilaisuudessa huoltajilla ja oppilailta on ollut mahdollisuus ottaa asiassa kantaa ja keskustella asiasta vastaavien kanssa. Valituksessa tuodaan esiin keskustelutilaisuudessa esille tullut ”kerro kantasi” -palvelu ja mahdollisuus hyödyntää sitä asian käsittelyn osalta. Käsillä olevan asian osalta palvelun avaaminen katsottiin kuitenkin lopulta tarpeettomaksi asiassa jo vastaanotetun runsaan palautteen vuoksi. Valituksessa mukaan palvelun avaamatta jättäminen on loukannut hallintolain 6 §:n mukaista luottamuksensuojan periaatetta. Hallintolain 6 §:n mukaan viranomaisen toimien on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Asiassa annettu palaute oli otettu huomioon asiaa koskevassa arvioinnissa, jonka takia kyseinen viestintäkanava ei enää ollut tarpeellinen. Kyse ei ole hallintolain 6 § tarkoittamasta luottamuksensuojan rikkomisesta, vaan viranomaisen suorittamasta tarkoituksenmukaisuusharkinnasta. Kerro kantasi -palvelua ei ollut asiassa enää välttämätöntä hyödyntää.

Hallintolain 7 § 2 kohdan mukaan viranomaisen velvollisuudesta tiedottaa toiminnastaan ja palveluistaan sekä yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksista ja velvollisuuksista toimialaansa liittyvissä asioissa säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (2003/434) 20 §:n 2 momentissa. Julki-suuslain 20 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen on tiedotettava toiminnastaan ja palveluistaan sekä yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksista ja velvollisuuksista toimialaansa liittyvissä asioissa.

Valituksessa katsotaan menettelyn, jonka takia asiassa on lopulta päädytty lakkauttamispäätökseen, olevan vastoin hyvän hallinnon periaatteita ja kuntalain vastaista.

Suomalais-venäläisen kieliluokan toiminnan lakkauttamista koskevaa asiaa on ensin valmisteltu virkamiesten toimesta ja tämän seurauksena esitelty asiasta päättävälle. Päätöksentekijöitä ei ole suljettu valmistelun ulkopuolelle, eikä menettely poikkea muusta vastaavasta päätöksenteosta. Suomalais-venäläisen kieliluokan toiminnan lakkauttamista on ensin käsitelty kasvatus- ja opetuslautakunnassa, jonka jälkeen asia on esitelty päätöksentekoa varten jaostossa. Jaosto on tehnyt asiassa lakkauttamispäätöksen, jonka johdosta suomalais-venäläisen kieliluokan toiminta on päätetty lopettaa 1.8.2025 lukien. Lautakunnan ja jaoston kokoukset ovat suljettuja mutta käsiteltävät asiat lähtökohtaisesti julkisia. Kokouksissa laaditut asiakirjat ovat niin ikään julkisia, mikäli niitä ei koske erillinen salassapitoperuste. Päätöksenteko ei siten ole tapahtunut hyvän hallintotavan tai kuntalain vastaisesti.

Lakkauttamispäätös rikkoo yhdenvertaisuusperiaatetta ja kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevaa puiteyleissopimusta (2/1998)

Päätökseen lakkauttaa suomalais-venäläinen kieliluokka on vaikuttanut useampi asia. Venäjän kieliluokkatoimintaa kohtaan on ollut ainoastaan vähäistä kysyntää, jonka lisäksi opetuksen järjestäminen on tosiasiasa osoittanut haasteelliseksi opettajien osaamisvajeen vuoksi. Kustannukset kaikilla kieliluokilla ovat jokseenkin samanlaiset, mutta venäjän osalta suurimmat johtuen vähäisestä oppilasmäärästä, jolloin yksikkökustannus oppilasta kohden on noussut suureksi. Lisäksi äidinkielenään venäjää puhuvien lasten osalta venäjän kielen opetus on tarkoituksenmukaisinta järjestää oman äidinkielen opetuksena (MAI). Lakkauttamispäätös ei loukkaa oppilaiden yhdenvertaisuutta, eikä se perustu miltään osin syrjiviin tai epäasiallisiin perusteisiin.

Kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleissopimuksen (ns. vähemmistösopimus) 14 artiklan 2 kohdan mukaan, mikäli alueilla, joilla asuu perinteisesti tai huomattava määrä kansallisiin vähemmistöihin kuuluvia henkilöitä, on riittävää kysyntää, sopimuspuolet pyrkivät mahdollisuuksien mukaan ja opetusjärjestelmiensä puitteissa varmistamaan, että näihin vähemmistöihin kuuluvilla henkilöillä on riittävät mahdollisuudet saada vähemmistökielen opetusta tai opetusta tällä kielellä. Vähemmistösopimuksen 14 artiklan 3 kohdan mukaan artiklan 2 kappaletta sovelletaan siten, ettei se vaikuta virallisen kielen oppimiseen tai tällä kielellä tapahtuvaan opetukseen.

Vähemmistösopimuksesta annetun, opetusta ja koulutusta koskevan kommentaarin (2.3.2006) mukaan sopimuksen artikla 14 tunnustaa vähemmistökielen ja vähemmistökielellä annettavaan opetukseen liittyvät mahdolliset taloudelliset, hallinnolliset ja tekniset vaikeudet, ja sen joustava sanamuoto jät-

Kasvatus- ja opetuslautakunta

24.9.2024

327-2024

tää sopimusvaltioille laajan harkintavallan. Velvollisuus pyrkiä takaamaan vähemmistökielen ja -kielellä annettava opetus on monella tavoin ehdollinen; erityisesti sille oltava 'riittävästi asianomaisiin kansallisiin vähemmistöihin kuuluvien kysyntää'. Sanamuoto 'mahdollisuuksien mukaan' osoittaa, että tämä opetus riippuu asianomaisen sopimusvaltion käytettävissä olevista resursseista. Tekstissä ei tarkoituksellisesti määritellä 'riittävä kysyntää', ja tämä joustava muotoilu antaa sopimusvaltioille mahdollisuuden ottaa oman maansa erityisolosuhteet huomioon. Sopimusvaltiot voivat valita keinot ja järjestelyt, joilla ne varmistavat kyseisen opetuksen oman koulutusjärjestelmänsä huomioon ottaen.

Lakkauttamispäätös ei vaikuta oppilaan oikeuteen saada oman äidinkielenään opetusta, jota kaupunki edelleen tulee tarjoamaan äidinkielenään venäjää puhuville oppilaille. Oppilaiden huoltajia on myös edellä kuvatulla tavalla kuultu lakkauttamispäätöstä koskevassa valmistelussa. Menettely tai varsinainen lakkauttamispäätös ei siten loukkaa vähemmistösopimusta.

Lopuksi

Turun kaupungin kasvatus- ja opetuslautakunnan suomenkielinen jaosto on tehnyt lakkauttamispäätöksen, jonka johdosta Puolalan koulun suomalaisvenäläinen kieliluokka tullaan lakkauttamaan 1.8.2025 lukien. Lakkauttamispäätös on osa kasvatus- ja opetuslautakunnan toimenpiteistä suomenkielisen perusopetuksen kehittämiseksi Turussa vuosina 2024–2025. Kaupungin tavoitteena on muun muassa erikoisluokkatoiminnan laajentaminen, varhainen kielen oppiminen sekä segregaaion vähentäminen. Erikoisluokkatoiminta on ollut keskittynyttä yksinomaan keskustan alueelle, ja tätä halutaan kehittää lisäämällä muun muassa kielten opetusta myös lähikouluissa, jolloin voidaan vahvistaa lähikoulujen vetovoimaa. Tavoitteena on lisätä erikoisluokkia, painotettua opetusta ja valinnaisuutta Turussa keskusta-alueella laajemmin. Päätöksentekoa koskevassa menettelyssä ei ole toimittu hallintolain 6 § tai hallintolain 7 §:n vastaisesti, eikä menettely riko yhdenvertaisuuden periaatetta tai kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevaa puiteyleissopimusta.

Luettelo lausuntoon liitettävistä asian käsittelyssä kertyneistä tai siihen liittyvistä asiakirjoista

Kasvatus- ja opetuslautakunnan suomenkielisen jaoston päätöstä 30.5.2024 § 32 tehtäessä jaoston käytössä ovat olleet seuraavat asiakirjat:

Oikaisuvaatimus liitteineen

- Hakijamäärät erikoisluokille v. 2019-2023
- Kielten opettajien lausunto erikoisluokkaselvitykseen ja kielitarjonnan laajentamiseen
- Puolalan koulujen linjojen kustannusten vertailua lv. 2023-2024

Kasvatus- ja opetuslautakunnan päätökset

- kasvatus- ja opetuslautakunnan päätös 31.10.2023 § 121 "Iltakouluasiat"
- kasvatus- ja opetuslautakunnan päätös 21.11.2023 § 131 "Iltakouluasiat"
- kasvatus- ja opetuslautakunnan päätös 12.12.2023 § 144 "Iltakouluasiat"
- kasvatus- ja opetuslautakunnan päätös 16.1.2024 § 5 "Toimenpiteet suomenkielisen perusopetuksen kehittämiseksi Turussa vuosille 2024-2025"

Kasvatus- ja opetuslautakunta

24.9.2024

327-2024

- kasvatus- ja opetuslautakunnan päätös 13.2.2024 § 15 "Toimenpiteet suomenkielisen perusopetuksen kehittämiseksi Turussa vuosille 2024-2025"

Kasvatus- ja opetuslautakunnan suomenkielisen jaoston päätökset

- kasvatus- ja opetuslautakunnan suomenkielisen jaoston päätös 15.6.2023 § 50 "Iltakouluasiat"
- kasvatus- ja opetuslautakunnan suomenkielisen jaoston päätös 25.1.2024 § 4 "Kasvatus- ja opetuslautakunnan suomenkielisen jaoston lausunto toimenpiteistä suomenkielisen perusopetuksen kehittämiseksi Turussa vuosille 2024-2025"
- kasvatus- ja opetuslautakunnan suomenkielisen jaoston päätös 29.2.2024 § 14 "Suomalais-venäläisen kieliluokan toiminnan lopettaminen 1.8.2025 lukien"

Lausunnot

- Handel och datapersonal
- Handel och datapersonal, käännös
- Immonen Hannu
- Kukkula Tanja
- Miska-talo ry
- Paavola Jussi
- Ruotsinkielinen jaosto
- Ruotsinkielinen jaosto, käännös
- Studiehanderarna
- Studiehanderarna, käännös
- Suomalais-venäläisten luokkien kannatusyhdistys ry
- Suomen kieltenopettajien liitto SUKOL ry
- Suomenkielinen jaosto
- Suomi-Venäjä-seura ry
- TPS Juniorijalkapallo ry
- Turun kasvatus ja opetus, kielten kehittäjäopettajat
- Turun kasvatus ja opetus, suomalais-venäläisten kieliluokkien opettajat
- Turun kielikylpyperheet
- Turvary ry
- Vasaramäen alakoulun liikuntalinjan vanhemmat ja oppilaat
- Vasemmistoliiton Turun valtuustoryhmä
- Vaskun vanhemmat ry

Muu materiaali

- Erikoisluokkaselvityksen raportti, tilannekatsaus ja kehittämisideoita (päivitetty 10/2023)
- Toimenpidesuunnitelma suomenkielisen perusopetuksen kehittämiseksi Turussa vuosina 2024-2025
- Esitys suomalais-venäläisistä luokista Puolalan koulussa

Tarvittaessa lisätietoja asiasta antaa palvelualuejohtaja Tommi Tuominen (s-posti: tommi.tuominen@turku.fi, puh. +358406790629).